

עין משפט
נר מצוה

א כ ב מ
כ מ י
י ג ד ה ו
ז ח ט י
יא יב יג יד

מוסף רש"י

השנוט. מוסף המי כמכר
שקין יורג' נע"ל ע"ה.
המקור. כמותות חות
הכר מוסף כמכר ע"ה
מקומות ילפטו שלל יהא
מתח יתר מר, שמתוסה
מקמחו מהמכר יוס עס
הלג: ע"ה.

רבינו הגנאל

דח"י לה להא הכי, והא
הכנה תולדה דהרמא
היא כדתו בחשבון אבות
מלאכות הוסיף מרשות
לשנות. ואע"י דאוקמנא
במחילת מסכתא וי אנא
כל עקרת חפץ ספקוט
הוצאה ק"י לה, הריה דהא
אב (ממרא) [הוצאת תולדה,
אוצה מחייב ר' שמים
ונמא מחייב אחרתה
במקום אב רודיה, והתניא
ר' אבון דבריה דהרביס
אלה דבריה ליש מלאכות,
שאמרו לו למשה סמיה,
וכל מאן דאית ליה
חילוק מלאכות (והוללו
הן אבות והואו חוליות,
ואוקמנא דאנו מחייב
אחרתה במקום אב רודיה
אלא על הגב, ועל אחרתה
רודיה לא מחייב אלא חרד,
ואלו רב יוסף לרב חננה
מי מה שפנתו ברב יהודה
אמר שפנאל אדר רבני
אמר קשיא ליה, (לא) רבי
יהודה אמר שפנאל לא קתי
לא אדר כלל אלא אדר
יהודה מחני לה, דתניא
הורק מרבי' להר"י עובד
אבות הריב"ז ר' יהודה
מחייב והמכוס מוסיף, אמר
רב יהודה אמר שפנאל
מחייב היה ר' יהודה שמים
אחת מסוף הוצאה מרשות
לשנות אחרת. משום מפני
ר' אבון ברה"י. ודחוקין
הוא רלמא ר' יהודה דהא
מאז מחייב כגון דאמי עס
דנפק להר"י חני, ובהא
פליגי ר' יהודה סבר רבין
[נפק להר"י] קלמח
הר"י כאילו נחה שם
ועשה משפחתי ולפיכך
חייב, ורבנן סבירי לא
אמרין קלמח כמי שהגנה
רבין שלא נעשה משפחתי
פטר לגמרי, דקיי"ל לענין
שבת מלאכה מחשבא אמרה
חורה, אבל אחרתה במקום
אב אפילו ר' יהודה
לא מחייב, ובה"י סלקא
למפטי שהא דתניא ר'
שמעון, ואע"ג דרשה
יהודה מוסיף אף השנוט
המקור סבל דהני
תולדות נבנה, ודי יהודה

צו:

למימרא דמחייב רבי אחרתה במקום אב והתניא כו'. הקשה
ה"ר פור"ם מנא ליה דמחייב אחרתה במקום אב
דילמא הא דמחייב שמים היינו כשנדע לו ויחד ונדע לו ובפולגותא
ד' יומן ורש לקיט' דמחייב אפילו כהולא והולא כהעלם אחת
ואור"י דלס כן לא היה רב יהודה

משמעו שום מידוש שחייב שמים ועל
כרחיך אחת לאשמעין דרבי מחייב
אחרתה במקום אב: א"ל ס"ד
דתינא ר' יהודה מוסיף כו', לפי מאי
דקט"ד דטעמא דרבי יהודה משום
דמחייב אחרתה במקום אב אמאי
נקט טפי שובט ומדקדק איכא למימר
דקט"ד דרבנן נמי מחייב אחרתה
במקום אב ולא פליגי אלא כשנבט
ומדקדק ואמרי דלאו היינו תולדה אלא
היינו ממש מיסך ואורג אי נמי לא
מחייב רבנן אחרתה במקום אב
ולדברי דרבי יהודה קאמרי:

מאי לאו דעבידנהו לתרייהו בה"י
הרדי, און הלגון מיושב
דמשמע דלמסקנא לא קאי הכי ויה
אינו דלמסקנא נמי דמפ' דר' יהודה
חשיב לכן אבות מיידי נמי דעבדינו
למרייהו כהדי הדדי דאי דעבד האי
למודיה והאי למודיה כגדרינן כהמה
ספיקוס כהא לא הוה פליגי רבנן עליה
דמיפוק ליה דמשום תולדה הוה מחייב
ואומר ר"י דאין למקום ואפיר גרסינן
ליה וה"פ לעולם דעבדה האי למודיה
והאי למודיה ופליגי נמדי ולענין
התראה דלרבי יהודה ריך להתרומו
משום שובט ומדקדק ולרבנן משום
מיסך ואורג וה"ה דהוה מלי למידמי
דעבדינו למרייהו כהדי הדדי ורבי
יהודה סבר הני אבות נייטו אלא
דיתנא ליה למדי דעבד האי למודיה
והאי למודיה דהשמה ע"כ טעמא דר"י
לאו משום דמחייב אחרתה במקום
אב אלא משום דלכות נייטו:

הר"י כתב שם ששמעון, הן
שפיעותא לא קיימא דלמסקנא
ורבינא נמי דפריך לרב אשי אמילתא
דר"י אי להכי קבעי לה להכא לא
קבעי לה סבר דלא דמי לכחש שם
משמעון דאי דמי לא הוה פריך מדי
דחא כי קא נעבי דמתח כנפון ד'
כשמה כמתלת רה"ר ע"י קליטה הרי
כחש שם משמעון וי אזלה תו ד"א
ליחייב עלייהו דנעשית משמעתו
רשונה ולהכי קאמר ג"כ שם לאו היינו
דלמנר ליה רבינא לרב אשי דלא הוה
ליה לאיחוי מילמיה דרבינא אלא
שדוזה לסתור לו אף מה שהיו פשוט
לו הרי כחש שם משמעון:

הכ"י גרסינן ודקאמרת הר"י כתב
שם משמעון מי דמי התם
כו', ואי גרסי' ואמאי והרי כחש שם
משמעון אחי נמי שפיר אלא שהוא
קושיא ולספריס דגרסינן אמר מר
פריך לפי מאי דקט"ד מעיקרא:
הניחא

הזורק פרק אחד עשר שבת

דברים הדברים אלה הדברים. גבי שנת דלמני צויהקל אלה הדברים
אשר לזה וכו' דברים משמע תרין הי"א מרבי חד הא תלת אלה
בנימטריא תלמין ושם אלו ל"ט כו' ומיינא למה לי על כרחיך לדעת
כמה מעטות אדם ממחייב כהעלם אחד על השנת וכו' מחייב אחרתה

למימרא דמחייב רבי אחרתה במקום אב
והתניא רבי אומר ר' דברים הדברים ואלה
הדברים אלו ל"ט מלאכות שנאמרו למשה
בסיני אמר ליה רב יוסף מר אהא מתני לה
וקשיא ליה רבי אדרבי און אדרבי יהודה
מתנינן ולא קשיא לן דתינא מרה"י לרשות
הרבים ועבר ארבע אמות ברה"ר רבי יהודה
מחייב והכמים פוטרין אמר רב יהודה אחר
שמואל מחייב היה רבי יהודה שמים אחת
משום הוצאה ואחת משום העברה דאי ס"ד
חדא הוא דמחייב מכלל דרבנן פטרי לגמרי
הא אפיק לה מרה"י לרה"ר ממאי דילמא
לעולם אימא לך ר' יהודה חדא הוא דמחייב
ורבנן פטרי לגמרי והכי משכחת לה כגון
דאמר עד דנפקא ליה לרה"ר תנוח ובהא
קמיפלגי דר' יהודה סבר אמרינן קלוטה כמה
שהוגחה ואייתעבידא ליה מחושבתו ורבנן
סברי לא אמרינן קלוטה כמה שהוגחה ולא
אייתעבידא ליה מחושבתו אבל אחרתה במקום
אב לא מחייב רבי יהודה לא ס"ד דתינא רבי
יהודה מוסיף אף השובט והמדקדק אמרו
לו שובט הרי הוא בכלל מיסך מדקדק הרי
הוא בכלל אורג מאי לאו דעבידנהו לתרווייהו
בהדי הדדי וש"מ מחייב היה רבי יהודה
אחרתה במקום אב (ב) ממאי דילמא לעולם
דעבדה להא לחודה והא לחודה ורבי יהודה
אחרתה במקום אב אב מחייב ובהא קמיפלגי
דר' יהודה סבר הני אבות נייטו וירבנן סברי
הני תולדות נייטו תדע דקתני רבי יהודה
מוסיף אי אמרת בשלמא אבות מאי מוסיף
מוסיף אבות אלא אי אמרת תולדות מאי
מוסיף איתמר נמי רבה ורב יוסף דאמרי
תרווייהו לא חייב רבי יהודה אלא אחת א"ל
רבינא לרב אשי ולמאי דסליק אדעתין
מעיקרא דמחייב היה ר' יהודה שמים אי להכא
קבעי לה להכא לא קבעי לה אי להכא קבעי
לה להכא לא קבעי לה אמר ליה ר' באבומר כל
מקום שחרצה תנוח: יפשיטא נתכוון לזרוק
שמונה זורק ארבע הרי כתב שם משמעון
נתכוון לזרוק ארבע זורק שמונה מהו מי
אמרינן הא אפיק ליה או דילמא היכא דבעי
הא לא נה ולא היינו דאמר ליה רבינא לרב
אשי דוא"ל באומר כל מקום שחרצה תנוח
ודקאמרת הרי כתב שם משמעון מי דמי התם
כמה דלא כתיב שם לא מכתוב ליה שמעון
הכא כמה דלא זריק ארבע או מזוודקי
ליה תמוני: תנו רבנן יהוורק מרשות הרבים
לרה"ר ורשות היחיד באמצע ד' אמות חייב
פחות

הוא דמחייב מכלל דרבנן פטרי לגמרי
הא אפיק לה מרה"י לרה"ר ממאי דילמא
לעולם אימא לך ר' יהודה חדא הוא דמחייב
ורבנן פטרי לגמרי והכי משכחת לה כגון
דאמר עד דנפקא ליה לרה"ר תנוח ובהא
קמיפלגי דר' יהודה סבר אמרינן קלוטה כמה
שהוגחה ואייתעבידא ליה מחושבתו ורבנן
סברי לא אמרינן קלוטה כמה שהוגחה ולא
אייתעבידא ליה מחושבתו אבל אחרתה במקום
אב לא מחייב רבי יהודה לא ס"ד דתינא רבי
יהודה מוסיף אף השובט והמדקדק אמרו
לו שובט הרי הוא בכלל מיסך מדקדק הרי
הוא בכלל אורג מאי לאו דעבידנהו לתרווייהו
בהדי הדדי וש"מ מחייב היה רבי יהודה
אחרתה במקום אב (ב) ממאי דילמא לעולם
דעבדה להא לחודה והא לחודה ורבי יהודה
אחרתה במקום אב אב מחייב ובהא קמיפלגי
דר' יהודה סבר הני אבות נייטו וירבנן סברי
הני תולדות נייטו תדע דקתני רבי יהודה
מוסיף אי אמרת בשלמא אבות מאי מוסיף
מוסיף אבות אלא אי אמרת תולדות מאי
מוסיף איתמר נמי רבה ורב יוסף דאמרי
תרווייהו לא חייב רבי יהודה אלא אחת א"ל
רבינא לרב אשי ולמאי דסליק אדעתין
מעיקרא דמחייב היה ר' יהודה שמים אי להכא
קבעי לה להכא לא קבעי לה אי להכא קבעי
לה להכא לא קבעי לה אמר ליה ר' באבומר כל
מקום שחרצה תנוח: יפשיטא נתכוון לזרוק
שמונה זורק ארבע הרי כתב שם משמעון
נתכוון לזרוק ארבע זורק שמונה מהו מי
אמרינן הא אפיק ליה או דילמא היכא דבעי
הא לא נה ולא היינו דאמר ליה רבינא לרב
אשי דוא"ל באומר כל מקום שחרצה תנוח
ודקאמרת הרי כתב שם משמעון מי דמי התם
כמה דלא כתיב שם לא מכתוב ליה שמעון
הכא כמה דלא זריק ארבע או מזוודקי
ליה תמוני: תנו רבנן יהוורק מרשות הרבים
לרה"ר ורשות היחיד באמצע ד' אמות חייב
פחות

גדולה: ולא היינו דבעי מנייה כו' ואמר ליה באומר כו'. הא לא אמר הכי לא מחייב אלא אם כן נהא כמקום מחשבתו הכי
נמי בתרווייהו מיפטר לא שגא נתכוון לזרוק שמונה זורק ארבע לא שגא לזרוק ארבע זורק שמונה פטור: ה"ג ודקאמר הרי כתב
שם משמעון. ונתכוון לזרוק שמונה זורק ד' דפשיטא ליה למיזבא קא מתיב מי דמי התם כל כמה דלא כתב שם לא מכתב
שמעון הלכך כי כתב שם כשנונה כתיבה והא עבד ליה מלאכה דיש שם ארבע צ"ו אמות הללו: הכא כל כמה דלא זריק ד'. שנתח
לסוף ד' לא מודקת ליה תמיא הלכך כי נח לסוף ד' לא נתקיימה מחשבתו ולא דמי לשם משמעון. לזון אחר ה"ג אמר מר
הרי כתב שם משמעון מי דמי כו' והיא היא: מרה"ר לרה"ר ורה"י באמצע ד' אמות חייב
פחות

הוא דמחייב מכלל דרבנן פטרי לגמרי
הא אפיק לה מרה"י לרה"ר ממאי דילמא
לעולם אימא לך ר' יהודה חדא הוא דמחייב
ורבנן פטרי לגמרי והכי משכחת לה כגון
דאמר עד דנפקא ליה לרה"ר תנוח ובהא
קמיפלגי דר' יהודה סבר אמרינן קלוטה כמה
שהוגחה ואייתעבידא ליה מחושבתו ורבנן
סברי לא אמרינן קלוטה כמה שהוגחה ולא
אייתעבידא ליה מחושבתו אבל אחרתה במקום
אב לא מחייב רבי יהודה לא ס"ד דתינא רבי
יהודה מוסיף אף השובט והמדקדק אמרו
לו שובט הרי הוא בכלל מיסך מדקדק הרי
הוא בכלל אורג מאי לאו דעבידנהו לתרווייהו
בהדי הדדי וש"מ מחייב היה רבי יהודה
אחרתה במקום אב (ב) ממאי דילמא לעולם
דעבדה להא לחודה והא לחודה ורבי יהודה
אחרתה במקום אב אב מחייב ובהא קמיפלגי
דר' יהודה סבר הני אבות נייטו וירבנן סברי
הני תולדות נייטו תדע דקתני רבי יהודה
מוסיף אי אמרת בשלמא אבות מאי מוסיף
מוסיף אבות אלא אי אמרת תולדות מאי
מוסיף איתמר נמי רבה ורב יוסף דאמרי
תרווייהו לא חייב רבי יהודה אלא אחת א"ל
רבינא לרב אשי ולמאי דסליק אדעתין
מעיקרא דמחייב היה ר' יהודה שמים אי להכא
קבעי לה להכא לא קבעי לה אי להכא קבעי
לה להכא לא קבעי לה אמר ליה ר' באבומר כל
מקום שחרצה תנוח: יפשיטא נתכוון לזרוק
שמונה זורק ארבע הרי כתב שם משמעון
נתכוון לזרוק ארבע זורק שמונה מהו מי
אמרינן הא אפיק ליה או דילמא היכא דבעי
הא לא נה ולא היינו דאמר ליה רבינא לרב
אשי דוא"ל באומר כל מקום שחרצה תנוח
ודקאמרת הרי כתב שם משמעון מי דמי התם
כמה דלא כתיב שם לא מכתוב ליה שמעון
הכא כמה דלא זריק ארבע או מזוודקי
ליה תמוני: תנו רבנן יהוורק מרשות הרבים
לרה"ר ורשות היחיד באמצע ד' אמות חייב
פחות

מסורת הש"ס

(א) למ"ג. ע"ה. מחלוקת בין
רובק"ל ב"מ למ"ג. (ב) ס"ד
ס"ו. (ד) ס"ד. (ה) שמתחילה,
ו' ולפי ס"ה.

תורה אור השלם

1 ויקהל משה את כל עדת
בני ישראל ויאמר אליהם
אלה הדברים אשר צוה ה'
לעשות אתם: שבות לה א

הגהות הב"ח

(א) נביא אחרתה במקום אב
(ב) ומתחיל דלמא וכו' ונכ"ל ק"ה
מקט"ו. חל"ת זריק ס"ה
לעולם אימא לך רבי
יהודה אחרתה במקום
אב לא מחייב אחרתה קא
מילפגי:

רבינו הגנאל (המקור)

מחייב אחרתה במקום אב,
דתינא רבינא. ואסיקנא ותי
לר' יהודה אבות אבות
וכוונתו להו כהדי אבות,
ואוקמנא רבה ורב יוסף
דלא הוה מחייב ר' יהודה
יהודה אלא אחת. ואיל
רבינא לרבא למאי דסליק
אדעתין ספיקא דמחייב ר'
יהודה שמים, אי הוה זורק
דתינא שמונה ע"י יציאתה
לרה"ר ואין דעתו להעבירה
לרה"ר אבות ברה"י אפי' ע"י
דסבר קלמח כמי שהוגחה,
כהעברה לא מחייב, דהא
לא נתכוון להעבירה ד'
אבות ברה"י, דהא לא
מחייב אלא על מחשבתו,
כר' יוחנן דאמר בהפסח
חשיב מותר לזרתי ומלך
עליהו והצריא להר"י פטור
שלא יהיה עקריה משעה
ראשונה לך, ושני ליה
רבא לרבינא באומר הר"י
זורק ובעתו כל מקום
שמונה כו' הוא רבני, דכל
היכא דנח אמרינן הרי
נעשית מחשבתו. יפשיטא
נתכוון לזרוק שמונה אמות
זורק ד' הרי כתב שם
משמעון וחייב, ואוקמינן
מי דמי, התם כמה דלא
כתב שם לא מכתוב ליה
שמעון וכאלו מתחלה כן
היתה מחשבתו [ולאבות
שם ואחריו עין והנה נעשית
מחשבתו ולפיכך חייב, אבל
זורק מי לא יגדל לזרוק
ח"י כתב אחת כו' לא
נייה כתיבין כלל, ונדרח.
הורק ח' חייב, אם אמר
כל מקום שחרצה תנוח,
ונכר פשיטא כבבא גומא,
סבר כיצד הגדל כפיטוס,
רקתני דתם כפיטוסא אסור,
אמר כל מקום שחרצה
הא לא לא לא לא לא
מחייב תי' [והורק]
מרה"ר להר"י ורה"י
באמצע ד' אמות חייב,